

Optimizacija zaznave trkov v 2D

Računalništvo in informatika

Kazalo

1	Uvod	4
1.1	Hipoteze	7
2	Fizikalni simulator	8
3	Drevo objektov	9
3.1	Iskanje po drevesu	10
3.2	Grajenje drevesa	12
3.2.1	Zapis objektov v pomnilniku	12
3.2.2	Alokacija pomnilnika	13
3.3	Deljenje vozlišč	14
4	Delovanje simulatorja	16
4.1	Zaznava trkov	16
4.2	Posodabljanje objektov	18
4.3	Reciklaža vozlišč	20
5	Eksperimentalni del	23
5.1	Število objektov	23
5.2	Velikost vozlišč	24
5.2.1	Časovna zahtevnost	25
5.3	Koncentracija objektov	26
5.4	Reciklaža vozlišč	27
5.4.1	Breztežnost	27
5.4.2	Gravitacija	28
6	Zaključek	29

Povzetek

V raziskavi smo implementirali dvodimenzionalen fizikalni simulator. Da bi omogočili gladko delovanje pri velikem številu objektov, smo uporabili podatkovno strukturo za optimizacijo zaznave trkov: k-d drevo. Simulator smo napisali v programskem jeziku C, izvaja pa se eno-nitno.

V nalogi raziskujemo, kako lahko z različnimi nastavitvami drevesa vplivamo na hitrost simulacije in ugotavljamo, kateri deli programa porabijo največ izvajalnega časa. Natančno opišemo tudi podatkovne strukture in nekaj zanimivih podrobnosti osnovnih funkcij simulatorja.

Preučimo tudi, kako na hitrost simulacije vpliva velikost sektorjev k-d drevesa, kakšen je vpliv reciklaže sektorjev ter kakšen je vpliv značilnosti objektov, ki jih simuliramo. V raziskavi smo dobili veliko podatkov, ki jih bomo v prihodnje lahko uporabili za optimiziranje našega simulatorja.

Ključne besede

simulator, zaznava trkov, k-d drevo, optimizacija, programiranje, programski jezik C, fizikalne simulacije, logična drevesa, računalniške igre

1 Uvod

V računalništvu je zaznava trkov problem, pri katerem ugotavljamo, katera telesa ali objekti v določenem sistemu se stikajo ali sekajo. Nanj pogosto naletimo v fizikalnih simulacijah, računalniških igrah, robotiki, programski opreми za računalniško podprt razvoj (CAD) in tudi drugje.

Če moramo najti vse pare objektov, ki se sekajo, moramo primerjati vse objekte med sabo. Najpreprostejši algoritem za zaznavanje trkov bi primerjal vsak objekt z vsakim drugim objektom. Časovna zahtevnost takega algoritma bi bila zelo slaba: $O(n^2)$, kjer je n število objektov v sistemu.

Omejujoči volumni so skupina oblik, ki jih algoritmi za zaznavanje trkov uporabljajo namesto dejanskih objektov. Ker so objekti pogosto zapletenih oblik, je preverjanje parov objektov lažje izvajati z omejujočimi volumni. Taki algoritmi trk natančno preverijo šele takrat, ko sta dva omejujoča volumna trčila. Na ta način se izognejo časovno zahtevnemu primerjanju objektov kompleksnih oblik.

Ker je naš simulator namenjen le raziskovanju, lahko celoten postopek poenostavimo: vsi objekti so v obliki kroga, kar pomeni, da sploh ne potrebujemo omejujočih volumnov. Na ta način še vedno lahko raziskujemo obnašanje takega sistema, hkrati pa odstranimo veliko nepotrebnih komplikacij.

Glavni cilj, ki si ga zastavljamo pri zaznavi trkov, je, da se čim bolj izognemo kvadratni zahtevnosti rešitve problema. To lahko dosežemo na več načinov, ki pa imajo vsi eno skupno lastnost – objekte primerjajo samo s tistimi objekti, ki so jim blizu. Predstavili bomo nekaj načinov razdeljevanja prostora, ki se najpogosteje uporabljajo.

Pristop *pometi in poreži* je pristop, pri katerem omejujoče volumne projiciramo na vse koordinatne osi prostora. Če se vse projekcije dveh volumnov med sabo sekajo, volumna upoštevamo kot kandidata za bolj natančno zaznavanje trkov. Da jih lahko med sabo učinkovito primerjamo, morajo biti projekcije v sortiranem seznamu. Zaradi zahtevnosti sortiranja projekcij je ta pristop učinkovit samo takrat, ko se objekti ne premikajo prehitro.

Zaznavanje s pomočjo homogene mreže je način zaznave trkov, pri katerem ustvarimo mrežo, ki pokriva prostor, v katerem so objekti. Vsak objekt vstavimo v vse celice mreže, ki se z njim prekrivajo. Razmerje med velikostjo mreže in velikostjo objektov zelo močno vpliva na učinkovitost pristopa. V idealnem primeru so objekti približno enako veliki ali manjši kot je velika celica v mreži. Težave se lahko pojavijo, kadar imamo zelo velik prostor ali zelo hitro premikajoče se objekte. Če algoritma ne implementiramo zelo pazljivo, lahko postane prostorsko ali časovno potraten.

Algoritmi z drevesnimi strukturami so algoritmi, ki za izboljšanje učinkovitosti uporabljajo drevesne strukture. Naloga drevesnih struktur je, da simulacijo razdelijo na majhne dele. Objekt, za katerega moramo zaznati trke, lahko potem primerjamo samo z objekti v delih drevesa, ki so mu v simulaciji fizično blizu. Časovna učinkovitost iskanja po takih drevesih je ponavadi $\log_{p,r}(n)$, kjer je p število neposrednih potomcev vsakega vozlišča, r število objektov, ki so v vsakem področju shranjeni, n pa število objektov v celotni simulaciji.

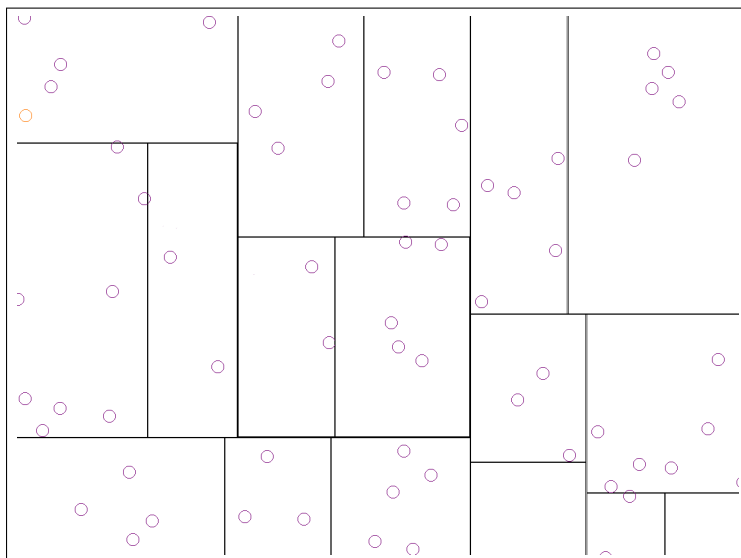
Nekaj popularnih dreves [7] so drevesa BVH (*Bounding volume hierarchy* – hierarhija omejujočih volumnov), drevesi štiriško drevo in osmiško drevo, drevo BSP (*Binary space partitioning tree* – dvojiško drevo za razdeljevanje prostora) in njegov posebni primer, *k-d* ali *k-dimenzionalno drevo*.

- Hierarhija omejujočih volumnov je drevo, sestavljeno iz omejujočih volumnov, ki vsebujejo druge omejujoče volumne. Obstaja več variacij tega drevesa, ki uporabljajo različne vrste omejujočih volumnov in različne algoritme za grajenje dreves ter iskanje, vstavljanje in brisanje objektov.
- Štiriško drevo je drevo, ki prostor simulacije rekurzivno razdeljuje na štiri enake dele. Uporabno je, ker je zelo preprosto in zato časovno učinkovito. [5]
- Osmiško drevo je verzija štiriškega drevesa, ki razdeljuje 3-D prostor. To počne na zelo podoben način kot štiriško drevo, ampak prostor namesto na 4 razdeli na 8 enakih delov. [6]
- Drevo BSP je iskalno drevo, ki dvodimenzionalen prostor rekurzivno razdeljuje s pomočjo razdelitvenih hiperravnin, torej prostorov, ki so eno dimenzijo manjši od prostora, ki ga drevo razdeljuje. V 2D prostoru je hiperravnina premica, v 3D prostoru kar navadna ravnina, v 4D prostoru je pa to že 3D prostor. Hiperravnine so lahko orientirane poljubno, kar omogoči, da se oblika vozlišč v drevesu z globino vedno bolj približuje oblikam objektov v drevesu. [1][3]
- *K-dimenzionalno drevo* je drevo, ki prostor razdeljuje s pomočjo ravnin. Objekti na eni strani vsake razdelitvene ravnine spadajo v enega neposrednega potomca, ostali pa v drugega. Drevo je narejeno za prostor s poljubnim številom dimenzij, zato se orientacija ravnin spreminja, ko potujemo po drevesu. Ravnine so vzporedne koordinatnim osem, torej je v *k-dimenzionalnem* drevesu *k* različnih orientacij razdelitvene ravnine. [4]

Odločili smo se, da bomo objekte organizirali s pomočjo *k-dimenzionalnega* drevesa. Na osnovi naše implementacije drevesa smo zgradili simulator v dveh dimenzijah in ga opremili s kodo, ki meri porabo časa simulatorja in njegovih komponent.

Simulator je sestavljen iz štirih zaporedno izvedenih postopkov:

1. Zaznava trkov
2. Popravljanje vektorjev hitrosti objektov in njihovega položaja v drevesu
3. Premikanje objektov
4. Reciklaža praznih ali skoraj praznih vozlišč

Slika 1: Prikaz dela simulacije s pomočjo knjižnice SDL2; prikazane so meje vozlišč drevesa in objekti

V nadaljevanju naloge bomo opisali, kako je k-d drevo zapisano v pomnilniku, kako delujejo različni algoritmi v tem drevesu in kako delujejo pomožne funkcije, ki ne izvajajo zaznave trkov. Po tem opisu bomo raziskovali, kako spreminjanje lastnosti drevesa vpliva na hitrost delovanja našega simulatorja, ter iz tega izpeljali zaključke, ki bi lahko v prihodnosti privedli do boljše zasnovanega simulatorja.

Celotna izvorna koda simulatorja je objavljena na spletni strani Github: <https://github.com/telvivace/firja/tree/mr25>

1.1 Hipoteze

1. Podatki bodo pokazali, da lahko določimo optimalno število objektov v vozlišču drevesa, pri katerem je simulator najbolj učinkovit.
2. Koncentracija objektov v simulaciji močno vpliva na hitrost simuliranja.
3. S pomočjo reciklaže vozlišč se lahko izognemo temu, da bi morali ponovno graditi drevo.
4. Razporeditev objektov v prostoru ima velik vpliv na učinkovitost postopka reciklaže.

2 Fizikalni simulator

Simulator, ki smo ga implementirali, deluje v ciklih. V vsakem ciklu se izvede več korakov: zaznava trkov, upoštevanje zaznanih trkov, premikanje objektov v simulaciji in optimizacija k-d drevesa. Funkcije, ki imajo povezavo s fizičnim stanjem v simulaciji, morajo biti neodvisne od vrstnega reda izvajanja operacij na objektih. Zato, na primer, ne moremo vseh korakov izvajati hkrati. Tako izvajanje bi ustvarilo nepredvidljive rezultate, ki so odvisni od vrstnega reda, v katerem procesiramo objekte v simulaciji. Ker moramo zagotoviti, da so vsi dostopi do objektov pri zaznavi trkov in simulaciji konsistentni, si tega ne moremo privoščiti. Zato se morajo koraki izvajati zaporedno, kar nam zagotovi, da se bo simulacija pri enakih začetnih pogojih vedno enako iztekla.

Slika 2: Prikaz sosledja korakov v enem ciklu simulacije

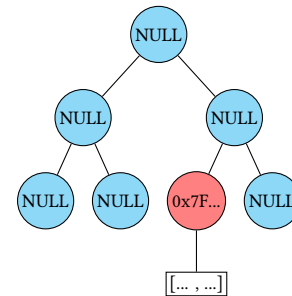
- Zaznava trkov je najpomembnejši korak, zaradi katerega sploh potrebujemo k-d drevo. V tem koraku rekurzivno obiščemo vsako vozlišče v drevesu in za vsak objekt zaznamo trke. Zaznane trke zapišemo v objekte.
- V naslednjem koraku prav tako obiščemo vsa vozlišča in upoštevamo zaznane trke. To pomeni, da popravimo vektorje hitrosti vseh objektov, ki so bili vpleteni v trk. Poleg tega opravimo tudi nekaj drugih nalog, kot je zagotavljanje, da so objekti v pravih vozliščih in da objekti ostanejo znotraj meje simulacije. Ena od teh nalog je tudi, da prepoznamo vozlišča, ki so (skoraj) prazna in jih damo v čakalno vrsto za optimizacijo.
- Po popravkih se morajo objekti tudi premakniti. Za to poskrbi tretji korak, kjer ponovno obiščemo vse objekte in jih premaknemo v skladu z njihovimi vektorji hitrosti.
- Zadnji korak je optimizacija drevesa. V tem koraku pregledamo čakalno vrsto za optimizacijo in iz drevesa izločimo prazna ali skoraj prazna vozlišča. Na ta način ohranjamo učinkovitost simulatorja v primeru prostorsko nehomogene simulacije.

Taka ureditev simulatorja omogoči konsistentnost, vendar v vsakem ciklu vsak objekt obiščemo 3-krat. Sodobni računalniki so omejeni predvsem s hitrostjo in zamikom branja in pisanja po pomnilniku in predpomnilniku. To pomeni, da je tak način obiskovanja objektov potraten in ponuja priložnost za optimizacijo. V naslednjih poglavjih si bomo ogledali, kako bi se to dalo narediti, ter bolj natančno opisali, kako deluje vsak korak.

3 Drevo objektov

Naša implementacija fizikalnega simulatorja za pospeševanje zaznave trkov uporablja k-d drevo. Drevo se razdeljuje po premicah, ki so vzporedne koordinatnima osema.

Drevo je sestavljeno iz vozlišč, ki so v jeziku C [2] implementirana kot strukture (gl. izpis 1). Za preprostejšo uporabo je drevo povezano navzdol in navzgor – vsako vozlišče ima kazalce na svojega neposrednega prednika in oba neposredna potomca. Razdeljevanje poteka s pomočjo dveh spremenljivk: smeri razdelitve (po osi x ali osi y), ter pozicije razdelitve (primer: 1334,5). Na tak način lahko funkcije, ki se spuščajo po drevesu, učinkovito določijo naslednje vozlišče, ki ga bodo obiskale. Objekti so v drevesu shranjeni le v vozliščih, ki nimajo potomcev, to so končna vozlišča ali listi. V vsakem vozlišču je tudi `buf`, kazalec na del pomnilnika, v katerem so shranjeni objekti. Ena od praktičnih lastnosti kazalca je, da pokaže, ali je vozlišče končno vozlišče.

Slika 3: Drevo z vozliščem z objekti

```

1 struct treeNode {
2     struct treeNode* left;
3     struct treeNode* right;
4     struct treeSplit split;
5     // vsebina strukture treeSplit:
6     // unsigned isx;
7     // double value;
8     struct treeNode* up;
9     object* buf; // NULL -> list
10    uint64_t places; //bitmask: prazen = 1, zaseden = 0
11    rect_llhh bindrect; //okvir, ki ga zaseda vozlišče
12    unsigned level; // kako globoko v drevesu je vozlišče
13    uint16_t flags;
14    uint16_t optindex;
15 };

```

Izpis 1: Struktura vozlišča

V vozlišču je shranjen tudi pravokotnik `bindrect`: ta opisuje površino, ki jo pokriva vozlišče v simulaciji. Z njegovo pomočjo lahko ugotovimo, ali je treba objekt premestiti v drugo vozlišče. Pomemben del vsakega vozlišča je bitna maska `places`, ki označuje lokacijo vsakega objekta v kosu pomnilnika, kjer so shranjeni objekti. Tako lahko z eno bitno operacijo preverimo tudi, ali je v vozlišču preveč objektov in ali ga je zato treba razdeliti. Z procesorskim ukazom `popcount` lahko objekte tudi hitro preštejemo. Poleg tega je v strukturi tudi bitna maska `flags`, ki omogoča označevanje vozlišča, če ima vozlišče poseben status.

3.1 Iskanje po drevesu

Hitro iskanje objektov je ključnega pomena za dobro delovanje našega simulatorja. To je razlog, da uporabljamo k-d drevo, ki nam omogoča, da objekt hitro najdemo le s pomočjo njegovih koordinat.

Obstajata dve vrsti iskanja: iskanje točke (objekta) ter iskanje območja (pravokotnika). Iskanje točke je pomembno za vstavljanje in ponovno vstavljanje objektov v drevo, iskanje območja pa za zaznavo trkov.

Iskanje točke na izpisu 2 sicer ni rekurzivno, a smo v rekurzijo primorani pri iskanju območja, in sicer zaradi tega, ker se lahko območje, ki ga iščemo, prekriva z več različnimi vozlišči. Temu algoritmu ni treba biti rekurziven, saj vedno izbere samo eno pot po drevesu, zato lahko namesto rekurzije uporabimo kar zanko `for`.

Iskanje v drevesu poteka na preprost način (gl. tudi izpis 2):

1. Začnemo pri korenu drevesa.
2. Preverimo, ali ima trenutno vozlišče kazalec na objekte.
3. Če kazalec ima, potem je to končno vozlišče. Vrnemo kazalec na vozlišče.
4. Če kazalca nima:
  - Preverimo, po kateri koordinati (x,y) je vozlišče razdeljeno.
  - Razdelitev primerjamo z relevantno koordinato objekta.
  - Glede na primerjavo se premaknemo na levega ali desnega potomca.
  - Vrnemo se na korak 2.

Za pravilno delovanje simulatorja je poleg iskanja točke pomembno tudi iskanje pravokotnika. Algoritem je zelo podoben iskanju točke. Razlika med algoritmoma je, da moramo pri iskanju pravokotnika ob vsaki razdelitvi vozlišča preveriti, ali se pravokotnik prekriva s premico, ki deli vozlišče. V tem primeru je treba rekurzivno poklicati funkcijo na obeh neposrednih potomcih, saj oba vsebujeta del pravokotnika. Zaradi takih situacij se pogosto zgodi, da iskanje pravokotnika vrne kazalce na več vozlišč, zato moramo računati na poljubno število rezultatov iskanja.

```

1  treeNode* tree_findParentNode(objTree* tree, object* obj){
2      treeNode* currentNode = tree->root;
3      while(1) {
4          if(currentNode->buf) return currentNode; // smo na dnu
5          switch(currentNode->split.isx) {
6              case 1: // x split
7                  if(obj->x < currentNode->split.value){
8                      currentNode = currentNode->left;
9                  }
10                 else {
11                     currentNode = currentNode->right;
12                 }
13                 break;
14             case 0: // y split
15                 if(obj->y < currentNode->split.value){
16                     currentNode = currentNode->left;
17                 }
18                 else {
19                     currentNode = currentNode->right;
20                 }
21             }
22     }
23 }
```

Izpis 2: Iskanje vozlišča, ki vsebuje objekt

Algoritem za iskanje pravokotnika v drevesu lahko opišemo na naslednji način:

1. Preverimo, ali ima trenutno vozlišče kazalec na pomnilnik z objekti (torej je končno vozlišče).
2. Če kazalec ima, potem je to končno vozlišče. Ta kazalec dodamo na seznam rezultatov.
3. Če kazalca nima:
  - Preverimo, po kateri koordinati (x,y) je vozlišče razdeljeno.
  - Razdelitev primerjamo z našim iskalnim pravokotnikom.
  - Če razdelilna premica seka pravokotnik, dvakrat pokličemo sami sebe. Pokličemo se z obema deloma pravokotnika.

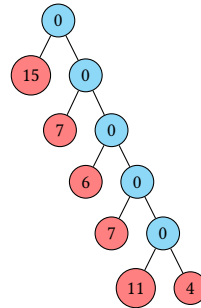
3.2 Grajenje drevesa

Za grajenje dreves obstaja veliko pristopov. Cilj vsakega pristopa je ponavadi čimbolj uravnoteženo drevo. Večina jih je prilagojenih na to, da moramo v drevo vstavljati že vnaprej narejene objekte, ki jih želimo organizirati. Včasih so takšni objekti na urejeni po položaju v prostoru, kar lahko povzroča težave. Ker želimo z našim simulatorjem le raziskovati, lahko izberemo zelo preprost, a učinkovit način ustvarjanja uravnoteženega drevesa: vstavljanje naključnih objektov.

Vstavljanje naključno izbranih objektov v drevo poskrbi, da bo novonastalo drevo dobro uravnovešeno. Če bi objekte vstavljali urejene po lokaciji, bi nastalo slabo zgrajeno, neuravnoteženo drevo, kot je drevo na sliki 4.

Če hočemo objekt vstaviti v drevo, moramo najprej najti pravo vozlišče, nato preveriti, ali je slučajno polno, in v tem primeru vozlišču dodati dva potomca ter jima razdeliti objekte. (O tem bomo več povedali pod naslovom Deljenje vozlišč)

Objekti so v svojem kosu pomnilnika razporejeni na nepredvidljiv način, in sicer zato, ker so se nekateri zaradi svoje pozicije zunaj pravokotnika, ki ga pokriva njihovo vozlišče, morali prestaviti v drugo vozlišče.

Slika 4: Neuravnoteženo drevo, če vstavljamo objekte, urejene po koordinatah

3.2.1 Zapis objektov v pomnilniku

Vsako končno vozlišče ima kazalec na kos pomnilnika, v katerega lahko spravimo točno določeno maksimalno število objektov. Da se izognemo nepotrebnim, časovno potratnim dostopom do teh objektov, moramo nekaj informacij o njih zapisati že v strukturo vozlišča.

Podatek, ali je določeno mesto polno ali prazno, lahko zapišemo z enim bitom. Ker je objektov več, moramo bite sestaviti v bitno masko. V ta namen uporabljamo `uint64_t places`, ki je v strukturi `treeNode`. S pomočjo takega 64-bitnega števila lahko spremljamo zasedenost kosa pomnilnika do največ 64 objektov, kar je več kot dovolj za naše potrebe.

Nekaj osnovnih operacij [?] je opisanih v izpisu 3:

```
1 // preveri, ali je na indeksu N objekt
2 !(node->places & (1UL << N))
3
4 // preveri, ali je cel kos pomnilnika popisan.
5 // OBJBUFSIZE je največje število objektov.
6 !(node->places & ((1UL << OBJBUFSIZE) -- 1))
7
8 // indeks prvega prostega mesta
9 __builtin_ctzll__(node->places)
10
11 // indeks prvega objekta
12 __builtin_ctzll__(~node->places)
13
14 // koliko je objektov
15 __builtin_popcountll__(~node->places)
16
17 // zapišemo, da je prostor N zaseden
18 node->places &= ~(1UL << N)
19
20 // zapišemo, da je prostor N prost
21 node->places |= (1UL << N)
```

Izpis 3: Uporaba bitne maske za objekte

3.2.2 Alokacija pomnilnika

Ker ta program lahko zahteva veliko pomnilniškega prostora, je smiselno, da namesto sistemskega alokatorja `malloc()`, `calloc()`, ... uporabimo lasten, preprostejši alokator. Ker se mora sistemski alokator spoprijemati s težavami, kot so: fragmentacija pomnilnika, sproščanje prej alociranih delov pomnilnika in mnoge druge težave, mora zelo pazljivo ravnati z alokacijami in izvajati vrsto operacij, ki nam jih sicer znotraj konteksta našega simulatorja ne bi bilo treba izvajati. Zato je smiselno, da implementiramo zelo preprost linearni alokator, ki nam lahko služi kot orodje za spremljanje količine porabljenega pomnilnika, predvsem pa zelo pospeši alokacijo novih struktur. Implementirali smo linearni alokator, ki v zakulisju alocira velike kose pomnilnika s pomočjo funkcije `calloc()`, koščke teh alokacij pa potem daje funkcijam, ki pomnilnik uporabljajo. Ker naš simulator vse alocirane kose pomnilnika ponovno uporabi, nam na primer sploh ni treba implementirati funkcije `free()`, ki jo sistemski alokator mora zagotoviti. Alocirani bloki pomnilnika znotraj našega alokatorja si vedno sledijo eden za drugim, brez lukenj. Če bi želeli podatke serializirati take, kot so, bi vzeli alokatorjev seznam vseh večjih kosov pomnilnika, jih zlepili skupaj in zapisali v datoteko. To je veliko preprosteje, kot če bi imeli nešteto majhnih sistemskih alokacij.

3.3 Deljenje vozlišč

Ko število objektov v določenem vozlišču doseže maksimalno vrednost, moramo to vozlišče razdeliti. Ta postopek zahteva alokacijo struktur za dve novi vozlišči in alokacijo vsaj enega novega kosa pomnilnika za objekte. Poleg tega je treba vsaj en del objektov prestaviti v drugo vozlišče. Proces deljenja vozlišča je torej relativno časovno potraten postopek, ki si ga ne želimo izvajati preveč pogosto. Na splošno skušamo zmanjšati število operacij s pomnilnikom, in tako prihranimo veliko časa.

Preden se poglobimo v podrobnosti deljenja vozlišč, ne smemo pozabiti, da iskalne funkcije preverjajo, ali je vozlišče končno, s pomočjo kazalca `buf`, ki nastavljen le pri končnih vozliščih. Zato moramo vozlišču, ki ga delimo, kazalec nastaviti na `(void*)0`.

Cilj deljenja je, da pod vozliščem ustvarimo dva potomca, ki imata vsak svoj del objektov. Med deljenjem je treba prilagoditi tudi bitne maske `places` vozlišča in obeh potomcev.

Nedognan način deljenja vozlišča bi bil lahko:

- Alociramo dve novi vozlišči, ki bosta potomca.
- Alociramo dva nova kosa pomnilnika za njune objekte.
- Izračunamo mediano x ali y koordinat objektov (odvisno od lokacije v drevesu).
- Zapišemo mediano v `split` originalnega vozlišča.
- Na podlagi mediane razdelimo objekte med oba potomca. Med kopiranjem posodabljam bitno masko `places` obeh potomcev.
- Prvotnemu vozlišču odstranimo kos pomnilnika z objekti.

Ta način zahteva dve alokaciji in eno odstranitev kosov pomnilnika. Poleg tega moramo vse objekte prekopirati iz prvotnega kosa pomnilnika v kosa pomnilnika obeh potomcev, kar zahteva ravno toliko operacij, kot je maksimalno število objektov v vozlišču.

Bolj dognan način deljenja vozlišč pa bi potekal tako:

- Alociramo dve novi vozlišči, ki bosta potomca.
- Alociramo en nov kos pomnilnika za objekte.
- Izračunamo mediano x ali y koordinat objektov (odvisno od lokacije v drevesu).
- Na podlagi mediane prestavimo $\frac{n}{2}$ objektov iz prvotnega kosa pomnilnika v drugi kos pomnilnika. Med prestavljanjem posodabljam `places` vozlišča in njegovega potomca.
- Iz prvotnega vozlišča prestavimo kazalec, ki kaže na njegov kos pomnilnika, na njegovega potomca.

- Iz prvotnega vozlišča prekopiramo bitno masko `places` v potomca, ki je podedoval tudi pomnilnik.

Drugi način zahteva eno alokacijo in samo $\frac{n}{2}$ operacij premikanja. To pomeni, da je postopek dvakrat hitrejši, kar je zelo dobrodošla sprememba.

Sama funkcija za deljenje vozlišč je zelo dolga, zato si bomo ogledali samo najpomembnejši del, to je prestavljanje objektov. Še nekaj podatkov v zvezi s kodo: spremenljivka `parent` je vozlišče, ki ga cepimo, spremenljivka `dest` pa je vozlišče, v katero kopiramo objekte. Naloga vrstice 8 je, da standardizira operacijo za obe mogoči razdelitvi: x in y . Strojna koda, v katero se ta vrstica prevede, je zelo podobna, kot če bi napisali `parent->buf[i].x`, a s pomembno razliko, da izbira polja x ali y v strukturi ni vnaprej določena med prevajanjem.

```
1  if(parent->split.isx)
2      coordoffset = offsetof(object, x);
3  else
4      coordoffset = offsetof(object, y);
5  unsigned destwritten = 0;
6  for(unsigned i = 0; i < OBJBUFSIZE; i++){
7      //first value is the x or y field of the i-th struct in buf
8      if(*(double*)( (char*)&(parent->buf[i]) + coordoffset )
9          > parent->split.value)
10         {
11             memcpy(dest->buf+destwritten, parent->buf+i, sizeof(object));
12             memset(parent->buf + i, '\0', sizeof(object));
13             parent->places |= 1UL << i; // prazen
14             dest->places &= ~(1UL << destwritten); // zaseden
15             destwritten++;
16         }
17 }
```

Izpis 4: Razdeljevanje objektov med potomcema

4 Delovanje simulatorja

4.1 Zaznava trkov

Vse funkcije in mehanizme, ki smo si jih do zdaj ogledali, lahko uporabimo za osrednji del našega simulatorja, zaznavo trkov. Preden začnemo z zaznavanjem trkov, moramo spoznati objekte, s katerimi se ukvarjamo. (gl. izpis 5)

```
1 struct object {
2     double x;
3     double y;
4     speed v;
5     float s;
6     unsigned m;
7     struct object* hit; // kazalec na objekt v kontaktu
8     unsigned long id;
9     unsigned flags;
10 };
```

Izpis 5: Struktura objekta

Objekt ima koordinate `x` in `y`, hitrost `v` (vektor dveh `double`), velikost `s` (polmer kroga, ki predstavlja objekt) ter maso `m`. Od nefizikalnih podatkov ima identifikacijsko številko `id` in bitno masko `flags` za dodatne označbe.

V strukturi je tudi `hit`, ki je kazalec na drug objekt. Funkcija za iskanje trkov v ta kazalec zapiše naslov drugega objekta, ki je trčil z objektom. Funkciji, ki procesirata podatke o trkih, prebereta ta kazalec in izračunata nove hitrosti in položaje objektov. Ta sistem je pomanjkljiv, saj ne omogoča, da bi en objekt trčil z več objekti hkrati. Simulacija v našem eksperimentu je dovolj preprosta, da to napako lahko zanemarimo. Bolj smiselni pristop bi bil, da bi implementirali vrsto za procesiranje trkov, v katero bi funkcija za iskanje trkov postavila kazalce na objekte.

Zaznavanje trkov poteka kot rekurzivna funkcija, ki preveri vsak objekt v drevesu. Poišče vozlišča, ki vsebujejo njegovo območje vpliva (kvadrat okoli objekta), nato pa za vse objekte v teh vozliščih preveri, ali so z njim trčili. Celotna funkcija je v izpisu 6.

Ker je časovna zahtevnost iskanja trkov kvadratna, bomo gotovo potrebovali dve zanki `for`. Prva zanka bo šla skozi objekte v vsakem vozlišču, druga zanka pa skozi rezultate iskanja območja vpliva okoli objekta (klic funkcije `tree_findRectShallow()`). Ker so rezultati vozlišča in ne objekti, moramo preveriti vsak objekt v vsakem vozlišču, ki ga je našla iskalna funkcija. Večinoma dobimo samo eno (lastno vozlišče) ali kvečjemu dve vozlišči (objekt je ob robu lastnega vozlišča).

Večje število rezultatov dobimo samo takrat, ko je objekt v bližini trojne ali četverne meje, torej v kotu lastnega vozlišča. Veliko rezultatov dobimo tudi takrat, kadar je koncentracija objektov na določenem kraju velika. Simulator mora v tem primeru ustvariti veliko novih

```

1 static int hit_flagObjects_aux(objTree* tree, treeNode* node){
2     if(!node->buf){//rekurzija, če ni objektov
3         hit_flagObjects_aux(tree, node->left);
4         hit_flagObjects_aux(tree, node->right);
5         return 0;
6     }
7     for(unsigned i = 0; i < OBJBUFSIZE; i++){
8         if(node->buf[i].s && !node->buf[i].hit){
9             // iskanje pravokotnika okoli objekta
10            unsigned numResults = tree_findRect_shallow(
11                tree,
12                node,
13                (rect_ofex){ //pravokotnik okoli objekta
14                    ...
15                },
16                tree->searchbuf
17            );
18            for(unsigned bufindex = 0; bufindex < numResults; bufindex++){
19                object* buf = tree->searchbuf[bufindex];
20                for(unsigned j = 0; j < OBJBUFSIZE; j++){
21                    //ne smemo zadeti sami sebe
22                    if(buf + j == node->buf + i) continue;
23                    if(buf[j].s && !buf[j].hit){
24                        double dist = SQUARE(buf[j].x - node->buf[i].x) + SQUARE(buf[j].y - node
25                            ↪ ->buf[i].y);
26                        if(dist < SQUARE(node->buf[i].s + buf[j].s)){
27                            node->buf[i].hit = buf + j;
28                            buf[j].hit = node->buf + i;
29                            break;
30                        }
31                    }
32                }
33            }
34            return 0;
35        }
36    }

```

Izpis 6: Zaznava trkov

vozlišč, ki pa so majhna in podobno velika kot območja vpliva okoli objektov, kar povzroči, da ta območja pokrivajo vedno več vozlišč.

Funkcija je sestavljena iz treh delov. Prvi del je rekurzija. Če trenutno vozlišče ni končno, funkcija kliče samo sebe, in sicer z obema potomcema vozlišča, ki ga trenutno obravnava. Ko funkcija pride do končnega vozlišča, se začne prva zanka `for`. V njej funkcija preveri, ali objekt obstaja, in ali je v istem koraku že trčil z drugim objektom. Nato poižve, katera vozlišča vsebujejo določeno območje vpliva okoli objekta. Z drugo zanko `for` za vsak rezultat izvede še eno zanko `for`, ki preveri, ali je kateri od objektov v tem vozlišču trenutno v stanju trka z našim objektom. V tem primeru jima kazalca `hit` nastavi tako, da kažeta drug na drugega. Tako funkcija ve, ali je ta dva objekta že obravnavala. Kazalca funkcija `vector_update()` uporabi za to, da popravi njune vektorje.

4.2 Posodabljanje objektov

Pri vsakem koraku simulacije za vsak objekt preverimo, ali smo zanj zaznali trk. Najprej moramo popraviti njegovo hitrost, da bo v skladu z morebitnim trkom. Preveriti moramo tudi, ali se je objekt premaknil čez rob svojega vozlišča. V tem primeru ga moramo ponovno vstaviti v drevo. Poleg tega lahko za hitrejšo delovanje simulatorja tudi preverimo, ali je kakšno vozlišče skoraj prazno, in ga postavimo v čakalno vrsto za reciklažo (gl. poglavje 5.4).

Funkcija za posodabljanje objektov se imenuje `vector_update()`.

Začne se z rekurzivnim delom, v katerem preveri, ali je na končnem vozlišču. Če ni, se rekurzivno pokliče s potomci tega vozlišča.

```
1 int vector_update_aux(objTree* tree, treeNode* node){
2     if(!node->buf){
3         nullbuf:
4         vector_update_aux(tree, node->left);
5         vector_update_aux(tree, node->right);
6         return 0;
7     }
```

Izpis 7: `vector_update()` – Rekurzivni del

Preden funkcija začne obdelovati objekte v vozlišču, preveri, ali je trenutno vozlišče primerno za reciklažo. Pri tem upošteva kriterij, da ima največ $\frac{1}{4}$ največjega dovoljenega števila objektov na vozlišče. V tem primeru funkcija `tree_OptqueueSubmit()` to vozlišče vstavi v čakalno vrsto. Pred mora seveda preveriti, ali je to vozlišče že v čakalni vrsti, sicer bi čakalna vrsta nezadržno rasla.

```

1  #define NFLAG_IN_OPTQUEUE 1U
2
3  ...
4
5  #if RECYCLE == 1
6  unsigned numObjects = __builtin_popcountl(~(node->places)); //število ničel
7                                                                //(polnih mest)
8  if(numObjects <= ((unsigned)OBJBUFSIZE / 4U)){
9      if(!(node->flags & NFLAG_IN_OPTQUEUE)){
10         tree_OptqueueSubmit(tree, node);
11     }
12 }
13 #endif

```

Izpis 8: `vector_update()` – Reciklaža

Funkcija potem popravlja hitrosti objektov, da ustrezajo situaciji po trku. Uporablja formulo za popoln elastični odboj v dveh dimenzijah. Formula zahteva izračun hitrosti centra mase obeh objektov, nato je treba hitrosti obeh objektov glede na center mase obrniti za 180°.

Hitrost centra mase je:

$$v_{cm} = \frac{m_A v_A + m_B v_B}{m_A + m_B}$$

Zdaj moramo izračunati hitrost objekta A glede na hitrost centra mase:

$$v = v_A - v_{cm}$$

Potem moramo zamenjati smer hitrosti:

$$v = v \cdot (-1)$$

In potem nazaj prišteti hitrost centra mase, da dobimo končno hitrost objekta:

$$v_{A'} = v + v_{cm}$$

Ta postopek lahko poenostavimo. Formula za hitrost centra mase ostane enaka, združimo pa vse druge korake:

$$v_{A'} = -v_A + 2 \cdot v_{cm}$$

Izpis 9 prikazuje implementacijo te formule. Za lažjo berljivost so matematični izrazi izločeni.

```
1 for(unsigned i = 0; i < OBJBUFSIZE; i++){
2     object* obj = node->buf + i;
3     if(obj->s){ //če objekt nima velikosti, potem ne obstaja
4         //(vsi veljavni objekti imajo velikost)
5         if(obj->hit) {
6             speed v_cm = { .x ..., .y = ...};
7             obj->v = (speed){.x = ..., .y = ...};
8             obj->hit->v = (speed){.x = ..., .y = ...};
9             //ponastavi kazalce
10            obj->hit->hit = 0;
11            obj->hit = 0;
12        }
```

Izpis 9: `vector_update()` – Upoštevanje trkov

Preveriti moramo še, ali je objekt slučajno prekoračil kakšno mejo – bodisi zunanji rob simulacije bodisi mejo vozlišča. Če je prekoračil zunanji rob simulacije, mu obrnemo vektor tako, da se bo odbil. Če je prekoračil mejo svojega vozlišča, potem ga moramo ponovno vstaviti v drevo.

```
1 if((obj->x > g_rightborder && obj->v.x > 0) || (... && ...))
2     //BOUNCE omogoči nastavljanje elastičnosti odboja od stene
3     obj->v.x *= -BOUNCE;
4 if((...) || (...))
5     obj->v.y *= -BOUNCE;
6 if((obj->x > node->bindrect.highhigh.x || obj->x < node->...)){
7     tree_insertObject(tree, obj);
8 }
```

Izpis 10: `vector_update()` – Odboji

Sledi še funkcija `scalar_update()`, ki objekte premakne glede na njihove vektorje hitrosti.

4.3 Reciklaža vozlišč

Ob začetku simulacije objekte vstavimo v prostor naključno. Drevo je na začetku simulacije zato skoraj popolnoma uravnoteženo in najučinkovitejše. Ko se objekti premikajo po prostoru, se pogosto zgodi, da v prej skoraj popolnoma zasedeno vozlišče vstopi toliko objektov, da se mora vozlišče razdeliti. Čez nekaj časa pa ti objekti nadaljujejo svojo pot in zapustijo oba potomca tega vozlišča. Drevo je zdaj globlje, tega prostora pa objekti sploh ne potrebujejo več. To upočasni delovanje simulatorja z odvečnimi, nepotrebni vozlišči.

Rešitev za ta problem je, da prazna ali skoraj prazna vozlišča sproti združujemo s sosednjimi, dokler ne dobimo vozlišča z dovolj velikim številom objektov. Torej moramo iz dveh končnih vozlišč, ki imata vsako nekaj objektov, dobiti eno končno vozlišče z vsemi objekti. Kaj pa se zgodi s potomcema? Na voljo imamo dva pristopa.

Prvi pristop: alociramo nov kos pomnilnika za neposrednega prednika končnih vozlišč, vanj skopiramo vse objekte, obe končni vozlišči z njunima kosoma pomnilnika pa izbrišemo. Ta pristop olajša delo algoritmu za združevanje in dodatno obremeni alokator. Če se alokator hoče izogniti prekomerni uporabi pomnilnika, mora slediti vsem prostim kosom znotraj svojih blokov pomnilnika, in jih ob novih alokacijah vrniti v obtok. Prednost tega pristopa je, da dolgoročno ob enakem številu objektov količina porabljenega pomnilnika ostane enaka. To na žalost pomeni, da bo alokator ob vsaki alokaciji porabil več časa. Pristop je uporaben, če imamo zelo velik prostor ter majhno število objektov, za katere ni zelo verjetno, da se bodo spet vrnili tja, kjer so že bili prej.

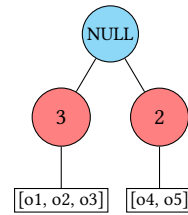
Drugi pristop: končnih vozlišč sploh ne izbrišemo. Namesto tega ostaneta povezani s svojim neposrednim prednikom. Ker njun neposredni prednik potrebuje kos pomnilnika za objekte, enemu bivšemu končnemu vozlišču ta pomnilnik odvzamemo in ga damo neposrednemu predniku, ki zato postane novo končno vozlišče. Da bi bil postopek kopiranja objektov čim krajši, kos vzamemo tistemu vozlišču, ki ima več objektov.

Tako bomo zmanjšali količino kopiranja na najmanjšo možno vrednost. Ker iskalne funkcije zaznajo, da je vozlišče končno s pomočjo kazalca na kos pomnilnika z objekti, lahko novo končno vozlišče ostane povezano z nekdanjima končnima vozliščema.

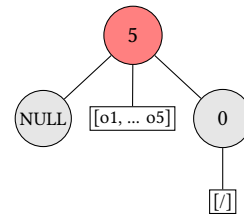
Ko bo naslednjič v tem končnem vozlišču preveč objektov, lahko funkcija za razdeljevanje uporabi prazen kos pomnilnika enega od neposrednih potomcev ter oba neposredna potomca. Tako ji sploh ni treba alocirati novih vozlišč ali kosov pomnilnika za objekte. Ta način je hitrejši, a povzroči prekomerno uporabo pomnilnika, če se v prej polna vozlišča objekti ne vračajo.

Za naš simulator smo izbrali drugi pristop, ker imamo majhno, omejeno območje simulacije. Prvi pristop bi bil boljši za simulacije z veliko praznega prostora in majhnimi, koncentriranimi skupinami objektov.

Drugi pristop k reciklaži smo implementirali v funkciji `tree_optimizeNodes()`. Funkcija uporablja čakalno vrsto, v kateri so vozlišča, primerna za reciklažo. Čakalno vrsto spotoma polni kar funkcija `vector_update()` (gl. izpis 8), saj si želimo čim bolj zmanjšati število re-

Slika 5: Drugi pristop – začetno stanje

Slika 6: Drugi pristop – končno stanje

kurzivnih prehodov skozi drevo. Vsak prehod namreč zahteva, da se celotno drevo naloži v predpomnilnik procesorja, zato je dobro, da vse delo opravimo v čim manj prehodih skozi drevo. Taka ureditev sicer ni v skladu z ideali modularnega programiranja, a je prihranek časa dovolj velik, da ga upraviči.

Oglejmo si del funkcije, v katerem se objekti kopirajo. Implementiran je tako, da se zanka izvede samo tolikokrat, kolikor je objektov, ki jih moramo kopirati. Ta način kopiranja je zelo časovno učinkovit, saj moramo do podatkov dostopati zelo malokrat. Za razumevanje tega izseka kode si lahko pomagamo z izpisom 3 (Uporaba bitne maske za objekte, str. 13).

```
1  for(unsigned j = 0; j < numObjects_src; j++){
2      //prvi objekt
3      srcoffset = __builtin_ctzl(~(src->places));
4      //prvi prazen prostor
5      destoffset = __builtin_ctzl(dest->places);
6      memcpy(dest->buf + destoffset,
7             src->buf + srcoffset,
8             sizeof(object)
9      );
10     dest->places &= ~(1UL << destoffset);
11     src->places |= (1UL << srcoffset);
12 }
```

Izpis 11: tree_optimizeNodes() – Kopiranje objektov

5 Eksperimentalni del

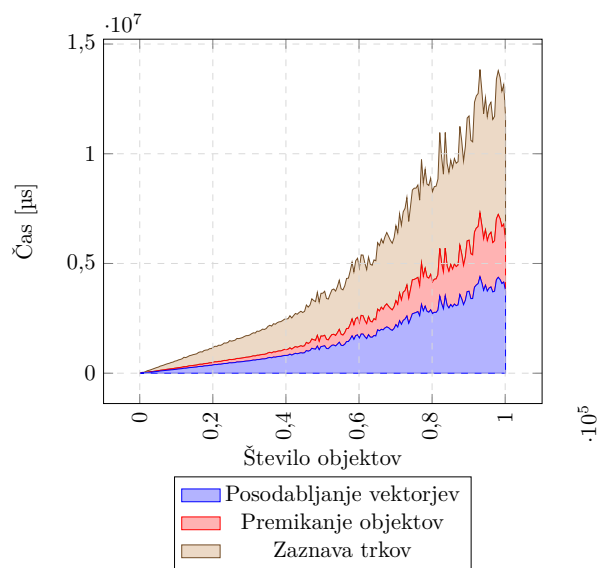
Ker je časovna učinkovitost eden od najpomembnejših kriterijev za razvoj programske opreme, jo moramo tudi mi zelo temeljito obravnavati. Preučili bomo nekaj dejavnikov, ki pomembno vplivajo na hitrost simuliranja, in premislili, kako lahko naš simulator prilagodimo, da bo čim bolj učinkovit.

5.1 Število objektov

Glavni dejavnik, ki vpliva na hitrost izvajanja simulacije, je njena obsežnost. Cilj našega simulatorja je, da zmora simulirati velike sisteme. Uspešnost programa smo merili tako, da smo vedno zagotovili enako koncentracijo objektov. Če bi dimenzije simulacije ostale enake, bi se koncentracija povečala skupaj z naraščanjem števila objektov, kar bi pomenilo več trkov na posamezen objekt. To bi skvarilo pridobljene podatke.

Merili smo čas, ki ga simulator porabi za simulacijo 1000 korakov pri danem številu objektov. Objekti so bili po prostoru razporejeni naključno, zato da je bila povsod približno enaka koncentracija. Dobili so naključne hitrosti, prav tako tudi naključne smeri. Njihove mase so bile enake, prav tako tudi velikosti.

Vidimo lahko, da graf ni linearen. Po okoli 50.000 objektih se vzpenja bolj strmo, poleg tega pa podatki postanejo dosti manj predvidljivi. Ugotovili smo, da se to zgodi zaradi velikosti predpomnilnika procesorja, na katerem smo testirali program. Ko število objektov doseže določeno vrednost, je predpomnilnik zapolnjen in morajo podatki prihajati iz glavnega pomnilnika. Po 80.000 objektih lahko vidimo, da poraba čas narašča skoraj linearno. Ker uporabljamo k-d drevo, je teoretična časovna zahtevnost $O(n \log n)$, kjer je n število objektov. Vemo, da sta število objektov v vozlišču in koncentracija objektov konstantni. Iz teh dveh podatkov lahko zaključimo, da se povprečen čas, ki ga v vsakem vozlišču simulator porabi znotraj zaznave trkov, ne spreminja, torej ima zaznava trkov zahtevnost $O(n)$. Od kod torej pride $\log n$? Vsakič, ko iščemo sosede določenega objekta, moramo narediti poizvedbo skozi drevo. Ta poizvedba ima zahtevnost $O(\log n)$. Na grafu ta faktor vidimo kot rahlo ukrivljenost navzgor, če seveda ignoriramo prehod s predpomnilnika procesorja na glavni pomnilnik.

Slika 7: Vpliv števila objektov na hitrost simulatorja

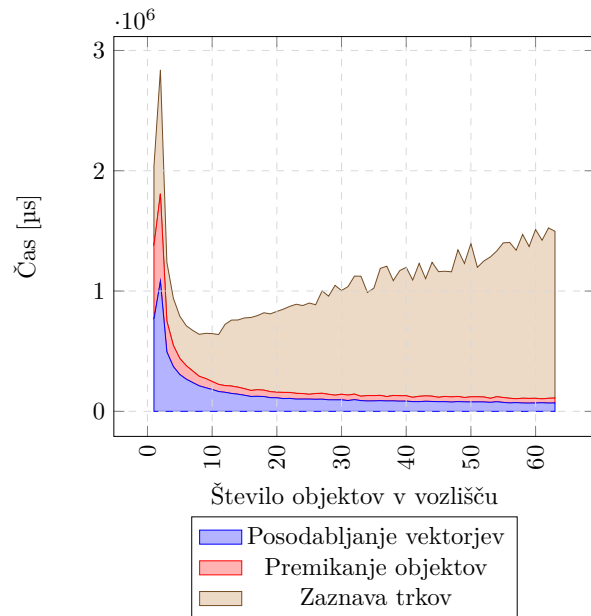
5.2 Velikost vozlišč

Število objektov v vozlišču je zelo vpliva na časovno učinkovitost programa. Od tega števila sta neposredno odvisni pogostosti izvajanja dveh različnih postopkov. Zaradi teh dveh postopkov, ki sta različno učinkovita, moramo število pazljivo izbrati, da bosta oba postopka skupaj porabila čim manj časa. Gre za: iskanje po drevesu in zaznavo trkov med enim objektom in vsemi objekti v določenem vozlišču.

Iskanje po drevesu ima časovno zahtevnost $O(\log(n))$, kjer je n število objektov v drevesu. Iskanje znotraj vozlišč ima časovno zahtevnost $O(m^2)$, kjer je m število objektov v vozlišču. Pri manjšem številu objektov v vozlišču povprečna poizvedba skozi drevo vrne več rezultatov, kar upočasni delovanje simulatorja. Po drugi strani pa je v manjših vozliščih lažje preveriti trk med objekti, saj jih je manj. Pri večjem številu objektov v vozlišču povprečna poizvedba skozi drevo vrne manj rezultatov, kar delovanje simulatorja pospeši. Kljub temu so pa večja vozlišča bolj zahtevna za preverjanje trkov. Na primer, če imamo vozlišča z 20 objekti na vozlišče, potem bomo za objekt na meji med dvema vozliščema morali preveriti največ 39 kandidatov za trk. Če je pa objektov na vozlišče 6, bo kandidatov največ 12. A hkrati je drevo v tem primeru globlje, zato je povprečna poizvedba bolj časovno potratna: na primer, globina bi se dvakrat povečala, kar bi poizvedbe dvakrat upočasnilo.

Najmanj časa bo program porabil takrat, ko je skupni vpliv obeh postopkov najmanjši. Na število, pri katerem je simulator najbolj učinkovit, vplivata predvsem dva faktorja: zahtevnost iskalne funkcije in zahtevnost preverjanja trkov. Če bi bilo preverjanje trka manj učinkovito, bi bilo optimalno število bližje 1. Ta premik bi se zgodil zato, ker je pri manjših vozliščih manj potencialnih kandidatov za trk, kar zmanjša količino preverjanja za trke. Prav tako bi se ob manj učinkovitih funkcijah za iskanje optimalno število povečalo, saj bi bilo v drevesu manj vozlišč. Zato bi bilo potem drevo plitkejše in bi bilo vozlišča v njem lažje najti.

Na grafu na sliki 8 lahko odčitamo, da se pri trenutni konfiguraciji našega simulatorja optimalno število objektov na vozlišče giblje med 8 in 10. Ta vrednost se bo ob nadaljnjih spremembah gotovo spreminjala, zato je smiselno, da kasneje meritve ponovimo.

Slika 8: Vpliv števila objektov v vozlišču na hitrost simulatorja

5.2.1 Časovna zahtevnost

Zaznava trkov znotraj vozlišča ima torej časovno zahtevnost $O(m^2)$, kjer je m število objektov v vozlišču. Če to drži, zakaj potem naši podatki ne kažejo krivulje, ki je značilna za kvadratno funkcijo?

Oglejmo si, kaj se zgodi z vozlišči, ko večamo največje število objektov (m) v vozlišču:

1. V povprečnem vozlišču je vedno več elementov.
2. Vozlišč je vedno manj.

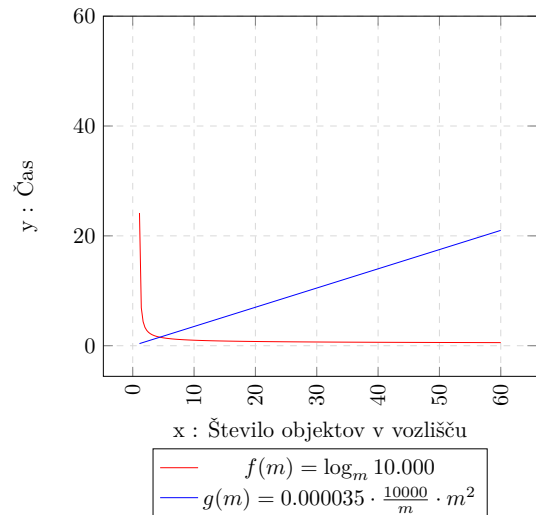
Ta dva podatka nam povesta, da sta tukaj v igri dva nasprotujoča si vpliva:

1. V vsakem vozlišču moramo pri zaznavi trkov med sabo preveriti vedno več objektov. Ker je časovna zahtevnost preverjanja trkov $O(m^2)$, za to simulator porablja vedno več časa.
2. Kljub vedno bolj zahtevnem preverjanju trkov na vsako vozlišče je vozlišč vedno manj. To pomeni, da moramo postopek za preverjanje trkov pognati manjkrat.

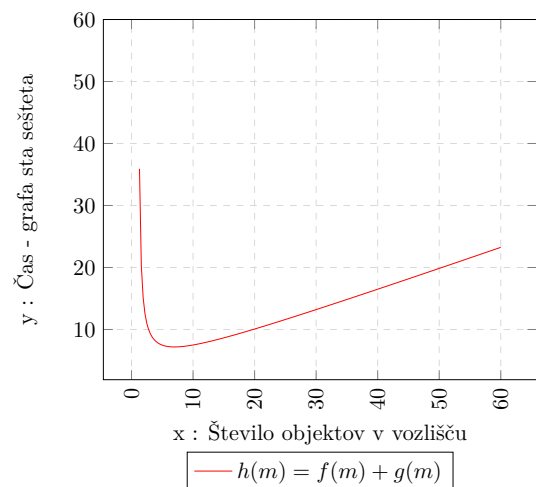
Število vozlišč lahko izrazimo kot $\frac{N}{m}$, kjer je N število objektov v celotni simulaciji. Gotovo je tukaj prisoten tudi koeficient, ki izraža povprečno napolnjenost vozlišč ipd., ampak to za naše razmišljanje ni relevantno.

Ker se preverjanje trkov izvede tolikokrat, kolikor je vozlišč, lahko zahtevnost celotnega postopka izrazimo kot $\frac{N}{m} \cdot m^2$. Ta izraz lahko poenostavimo in dobimo $N \cdot m$. Ker je N konstanta, ima celoten postopek linearno časovno zahtevnost v odvisnosti od velikosti vozlišč.

To pomeni, da je oblika grafa na sliki 8 skladna z našim modelom kompleksnosti obeh od števila objektov v vozlišču odvisnih algoritmov.

Slika 9: Oba predpisa

Slika 10: Obe funkciji seštetu

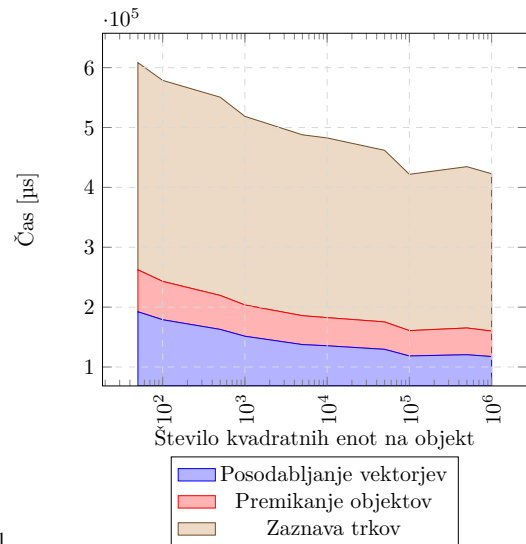
5.3 Koncentracija objektov

Koncentracija objektov je popolnoma odvisna od dogajanja v simulaciji. Kot razvijalci simulatorja na to dogajanje ne moremo vplivati, je pa koristno, da premislimo, kako koncentracija objektov vpliva na učinkovitost in zakaj.

Koncentracija v tem primeru pomeni razmerje med površino objektov v simulaciji in med površino celotne simulacije. Kot vidimo na grafu 11, ima koncentracija na učinkovitost relativno majhen vpliv, ki je pa še vedno relevanten. Vpliv postane pomembnejši takrat, ko postanejo površine objektov in vozlišč primerljive. Takrat z iskanjem območij dobivamo vedno več rezultatov, objekti pa se pogosteje zaletavajo in pogosteje prehajajo med vozlišči.

Implementacija je trenutno zastavljena tako, da se mora `vector_update()` preveriti za vse objekte, ali je bil zanje zaznan trk. To pomeni, da bodo v vsakem primeru obravnavani vsi objekti, ne glede na število zaznanih trkov. Zaradi take implementacije, ki je neučinkovita, a preprosta, s temi meritvami zaznavamo le, koliko časa porabi koda za popravljanje vektorjev objektov, ki so se odbili. To je zelo preprost postopek, zato spremembe v koncentraciji objektov niso zelo pomembne za učinkovitost programa.

Izboljšan simulator bi zato pri spreminjanju koncentracije kazal veliko večje razlike, saj bi bilo mnogo operacij izvedenih samo v primeru, da je objekt trčil. V tem primeru ne bi bilo treba na vsak korak preveriti vseh objektov, ampak samo zelo majhno število objektov, ki so med sabo dejansko trčili. Seveda pa bi morali objekte še vedno premakniti, zato se prehodu skozi celotno drevo ne moremo izogniti.

1.30101

Slika 11: Vpliv gostote objektov na hitrost simulatorja

5.4 Reciklaža vozlišč

Učinek reciklaže vozlišč je lahko zelo velik ali pa ga sploh ni. Učinkovitost je zelo odvisna od dogajanja znotraj simulacije. Da bi predstavili to razliko, si bomo ogledali učinkovitost simulatorja pri dveh različnih simulacijah, potem pa raziskali, v katerem primerih je reciklaža vozlišč učinkovita.

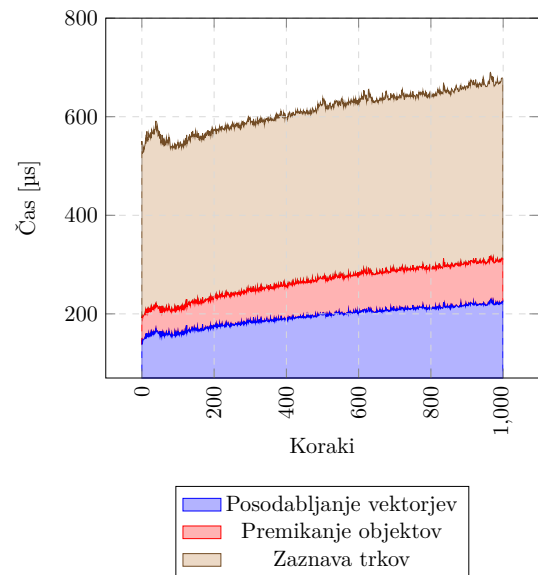
5.4.1 Breztežnost

Prva situacija: objekte vstavimo na naključne položaje v prostor in jim določimo naključne hitrosti. Ko se zaletijo v zunanji rob simulacije, se zgodi popolni elastični odboj.

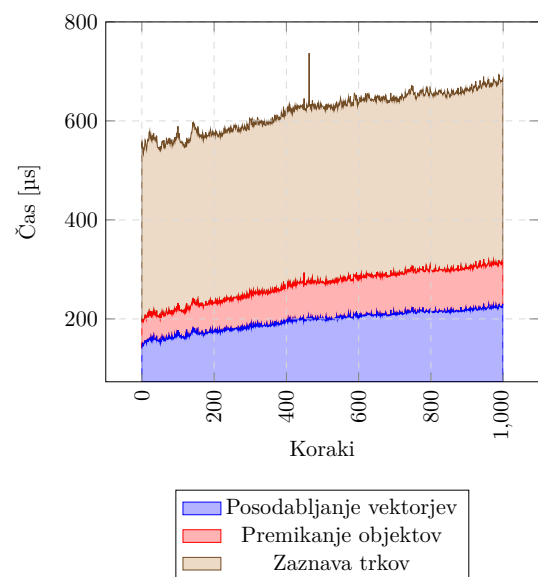
To pomeni, da bodo objekti skozi čas ostali približno enakomerno razporejeni po prostoru, in ne bo nobenih trajnih praznih prostorov.

Če si ogledamo grafa, lahko vidimo, da reciklaža nima skoraj nobenega vpliva na učinkovitost simulatorja. To se zgodi zato, ker v obeh primerih ni praznih območij, ki bi jih zasedalo preveč vozlišč. Ker so objekti približno enako gosto razporejeni povsod, ni nobenega prostora, kjer bi reciklaža vozlišč prišla v poštev.

V obeh primerih lahko vidimo, da se učinkovitost simulatorja počasi zmanjšuje, saj se območja z manjšo koncentracijo objektov prej ali slej dovolj napolnijo, da se kakšno vozlišče razdeli.

Slika 12: Vključena reciklaža in izključena gravitacija

Slika 13: Izključena reciklaža in izključena gravitacija

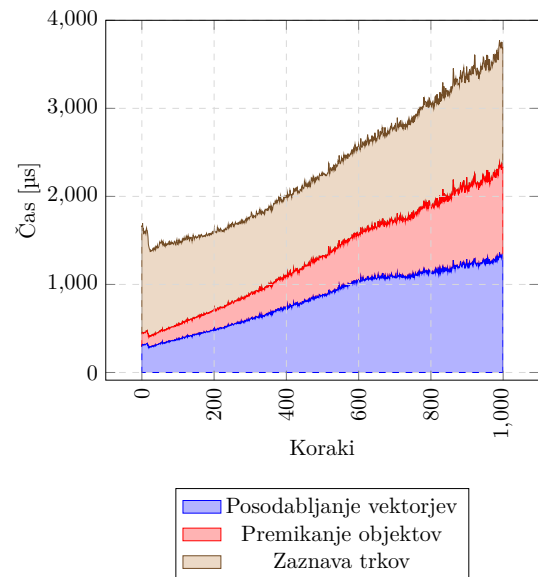
5.4.2 Gravitacija

Druga simulacija se od prve razlikuje na dva načina: na objekte deluje gravitacija, zato se odbijajo predvsem od spodnjega roba simulacije, poleg tega pa odboj od robov ni popolnoma elastičen. To povzroči, da se vedno več objektov začne združevati na dnu simulacije, nad njimi pa je prostor vse bolj prazen.

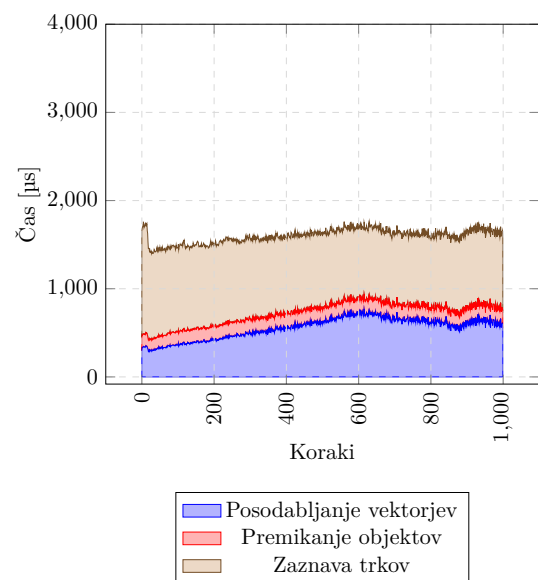
Zaradi gravitacije ostane veliko vozlišč na vrhu praznih, na dnu pa mora simulator alocirati vedno več novih vozlišč. To pomeni, da se s časom število vozlišč v drevesu močno poveča, kar zelo slabo vpliva na učinkovitost simulatorja. Ta pojav je jasno razviden na sliki 14.

Ker je v drevesu zdaj veliko trajno praznih vozlišč, lahko algoritem za reciklažo nemoteno deluje in število neuporabljenih vozlišč drastično zmanjša. Na sliki 15 lahko vidimo, da čeprav nastaja veliko novih vozlišč, učinkovitost simulatorja ostaja skoraj konstantna, saj se večina vozlišč na vrhu prostora reciklira in nima več vpliva na simulacijo.

Upadanje učinkovitosti simulatorja skozi čas lahko pojasnimo tudi s tem, da zaradi večje koncentracije objektov na dnu objekti pogosteje prehajajo med vozlišči. Poleg tega tudi pogosteje trčijo, zaradi česar je poraba časa večja. Vse to povzroči rahlo rast v porabi časa, ki jo lahko vidimo na sliki 15.

Slika 14: Izklopljena reciklaža in vklopljena gravitacija

Slika 15: Vklopljena reciklaža in vklopljena gravitacija

6 Zaključek

V začetnem delu naloge smo opisali reprezentacijo k-d drevesa na primeru dvodimenzionalnega simulatorja. Simulator smo opisali in si ogledali, kako je implementiran. Testirali smo ga v različnih situacijah ter opazovali, kako spreminjanje lastnosti simuliranega sistema in nastavitev simulatorja vpliva na njegovo hitrost. Ugotovili smo, da obstaja določeno optimalno število objektov v vozlišču, ki omogoči najhitrejše delovanje simulatorja. Izkazalo se je tudi, da se s spreminjanjem koncentracije objektov v simulatorju hitrost simuliranja ne spremeni zelo. Naš simulator namreč trke zapisuje neučinkovito in zato količina objektov, ki jih mora funkcija za popravljanje hitrosti procesirati, ostane konstantna ne glede na število trkov. Izkazalo se je, da je postopek reciklaže zelo odvisen od razporeditve objektov v prostoru, saj za to, da lahko opazno zmanjša število vozlišč, potrebuje trajno prazen prostor.

Izpisi

1	Struktura vozlišča	9
2	Iskanje vozlišča, ki vsebuje objekt	11
3	Uporaba bitne maske za objekte	13
4	Razdeljevanje objektov med potomcema	15
5	Struktura objekta	16
6	Zaznava trkov	17
7	<code>vector_update()</code> – Rekurzivni del	18
8	<code>vector_update()</code> – Reciklaža	19
9	<code>vector_update()</code> – Upoštevanje trkov	20
10	<code>vector_update()</code> – Odboji	20
11	<code>tree_optimizeNodes()</code> – Kopiranje objektov	22

Slike

1	Prikaz dela simulacije s pomočjo knjižnice SDL2; prikazane so meje vozlišč drevesa in objekti	6
2	Prikaz sosledja korakov v enem ciklu simulacije	8
3	Drevo z vozliščem z objekti	9
4	Neuravnoteženo drevo, če vstavljamo objekte, urejene po koordinatah	12
5	Drugi pristop – začetno stanje	21
6	Drugi pristop – končno stanje	21
7	Vpliv števila objektov na hitrost simulatorja	23
8	Vpliv števila objektov v vozlišču na hitrost simulatorja	24
9	Oba predpisa	25
10	Obe funkciji sešteti	25
11	Vpliv gostote objektov na hitrost simulatorja	26
12	Vklopljena reciklaža in izklopljena gravitacija	27
13	Izklopljena reciklaža in izklopljena gravitacija	27
14	Izklopljena reciklaža in vklopljena gravitacija	28
15	Vklopljena reciklaža in vklopljena gravitacija	28

Literatura

- [1] Norman Chin. III.5 - A Walk through BSP Trees. In Alan W. Paeth, editor, *Graphics Gems V*, pages 121–138. Academic Press, Boston, January 1995.
- [2] Jens Gustedt. *Modern C*. Manning, c23 edition, 2024.
- [3] Dinesh P. Mehta and Sartaj Sahni, editors. *Handbook of Data Structures and Applications*. Chapman and Hall/CRC, New York, 2 edition, February 2018.
- [4] V. Ramasubramanian and K. K. Paliwal. A generalized optimization of the kd tree for fast nearest-neighbour search. In *Fourth IEEE Region 10 International Conference TENCON*, pages 565–568. IEEE, 1989.
- [5] Webber R.E. *Analysis of quadtree algorithms*. 1985.
- [6] Ruwen Schnabel and Reinhard Klein. Octree-based Point-Cloud Compression. *PBG@SIGGRAPH*, 3:111–121, 2006.
- [7] René Weller. A Brief Overview of Collision Detection. In René Weller, editor, *New Geometric Data Structures for Collision Detection and Haptics*, pages 9–46. Springer International Publishing, Heidelberg, 2013.